

PUNJABI

(Three hours)

(Candidates are allowed additional 15 minutes for only reading the paper.

They must NOT start writing during this time.)

Answer questions 1, 2 and 3 in Section A and **four** other questions from Section B on **at least three** of the prescribed textbooks.

The intended marks for questions or parts of questions are given in brackets [].

SECTION A

LANGUAGE - 50 Marks

Question 1

Write a composition in approximately 400 words in Punjabi on **any ONE** of the topics given [20] below:

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਰ ਲਗਭਗ 400 ਖਬਦਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਲਿਖੋ:

- (i) ਮੇਰਾ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਖਹਿਰ।
- (ii) ਦਰੋਜ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।
- (iii) ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਜਿਹੜੀ ਸਭ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- (iv) ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ।
- (v) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾਂ? ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪੱਖ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੋ।
- (vi) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚੋਂ ਤੇ ਮੌਲਿਕ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੋ:
 - (a) ਕਿਸਮਤ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।
 - (b) ਇਹ ਮੇਰੀ ਤਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ। ਵਾਕ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਮੌਲਿਕ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੋ।

Question 2

Read the passage given below carefully and answer in Punjabi the questions that follow, using your own words:

ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭੰਗਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖੋ, ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ ਆਪਣੀ ਖਬਰਦਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਕਾਰਾ ਆਲਸੀ ਜੀਵਨ ਨੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਦਾ ਚਰਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਰੁਚੀ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਅਸਾਡੇ ਰਸਮ ਰਿਵਾਜ ਅਤੇ ਤਿੱਥਤਿਹਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜਨਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮਰਨ ਨਾਲ, ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਮਿੱਠੇ-ਚਿਕਨੇ ਪ੍ਰੀਤੀ ਭੋਜਾਂ ਦੇ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਦੇ। ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਹੋਊ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਵੱਡੇ ਭੋਜਨ ਅਸਾਡੀ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਨਿੱਤ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ॥ਚ ਖਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਬੱਧ ਪੂਰਾ ਕਰਨੋਂ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਖੁੰਝਦੇ।

ਸਰੀਰਾਂ ਅੰਦਰ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ, ਚਰਬੀ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਉਸਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਚਰਬੀ ਦੇ ਅੰਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਨੱਠਣਾਭੱਜਣਾ ਤਾਂ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਤੁਰਨਾ ਵੀ ਤਰਕ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਪੌੜੀਆਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੀ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਲਿਫਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਦ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸਾਡਾ ਸਾਹ ਨਾਲ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਰਲਦਾ। ਹੱਥ ਨਾਲ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਅਸਾਡੇ ਲਈ ਨਮੋਖੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਕਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਜੰਗਾਲੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਮਾਸਪੇਖੀਆਂ ਉਰਜਾ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਵੇਂ, ਚੀਸਾਂ ਨਾਲ ਕਸਮਸਾਉਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਜੋੜ ਕੰਮ ਕਰਨੋਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਧਰ ਖਾਣ ॥ਚ ਸੰਜਮਸੰਕੋਚ ਨਾ ਵਰਤਨ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਛਾਲ ਹੋਇਆ ਸਰੀਰ, ਮੋਟਾ ਹੋ ਕੇ, ਹਿੱਲਣਜੁਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਖਾਣਪੀਣ ॥ਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਸਬਰਸੰਤੋਖ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤੋਂ ਖਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਨਿੱਤ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਬਾਲਣ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਦ ਵੀ ਸਰੀਰ ਦੀ ਭੱਠੀ ॥ਚ ਝੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਝੱਟ ਬਲ ਕੇ ਖਕਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਵੀ ਇੰਨੀ ਸਰਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਬੰਧ ॥ਚ ਤਾਂ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਉਲਝਵੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਸਪੱਖਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਜੇਕਰ ਮੋਟਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਚਿਤ ਜੀਵਨਢੰਗ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਹੋਇਆ। ਨਿਰੋਲ ਮੁਟਾਪੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਲੰਮੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਟਾਪੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੱਲੇ ਹੀ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਇਨਸੁਲੀਨ ਬੁੜ੍ਹਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਦ ਲਹੂ ਅੰਦਰ ਰਚੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

- (i) ਲੇਖਕ ਖਾਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ? [4]
- (ii) ਸਾਡੇ ਰਸਮ ਰਿਵਾਜ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ? [4]
- (iii) ਮੁਟਾਪੇ ਦਾ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ? [4]
- (iv) ਮੁਟਾਪੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? [4]
- (v) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ: [4]
ਉਸਰਨਾ, ਅੰਬਾਰ, ਮੁਝੱਕਤ, ਸੰਜਮ।

Question 3

- (a) Correct the following sentences: [5]

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਉੱਧ ਕਰਕੇ ਲਿਖੋ।

- (i) ਆਟਾ ਖਾ ਗਈ ਕੁੱਤੀ ਸਰਫਾ ਕਰਕੇ ਸੁੱਤੀ
- (ii) ਤੋਤਾ ਟਾਹਣੀਆਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਮਿਰਚਾਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।
- (iii) ਨੌਂ ਦੇ ਇੱਕੀ ਹੋਣਾ।
- (iv) ਬੀਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਰਾਮ ਦਿੱਲੀ ਜਾਵੇਗਾ।
- (v) ਸਾਨੂੰ ਸਦ ਸੱਚ ਬੁਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

- (b) Use the following idioms in sentences of your own to illustrate their meaning: [5]

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੋਂ:

- (i) ਉੱਗਲਾਂ ਤੇ ਨਚਾਉਣਾ
- (ii) ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੜਕਣਾ
- (iii) ਈਦ ਦਾ ਚੰਦ ਹੋਣਾ
- (iv) ਆਈ ਚਲਾਈ ਕਰਨੀ
- (v) ਚਾਦਰ ਵੇਖਕੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨੇ।

SECTION B
PRESCRIBED TEXTBOOKS - 50 Marks

Answer four questions from this Section on at least three of the prescribed textbooks.

ਕਥਾ ਸੰਗਮ (Katha Sangam)

Question 4

ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦਿਉ।
ਖਾਲੀ ਛੰਨਾ ਬਚਨੋ ਵਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿੱਤਾ, “ਸੋਣਾ ਕਿਹੜਾ ਮਿਲਦੈ ਸਹੁਰੇ ਨੀਂਦ ਭਰ ਕੇ ਦੇ ਰਾਤਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ” ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਕੀਲਿਆ ਚੰਨਣ ਫੇਰ ਮੁੱਜੇ ਉਤੇ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ।

(i) ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਰਾਂ ਕਿਹੜੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ?	[1½]
(ii) ਚੰਨਣ ਕੌਣ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?	[3]
(iii) ਚੰਨਣ ਇਸ ਵਕਤ ਕਿਥੇ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ?	[3]
(iv) ਲੇਖਕ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਕਿਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ?	[5]

Question 5

ਗੋਈ (ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼) ਕਹਾਣੀ ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਸਾਰ ਲਿਖੋ? [12½]

Question 6

‘ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧ ਰਹੀ ਵਸੋਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ’ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਕਿਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਸਬੰਧੀ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। [12½]

ਕਾਵਿਕਿਆਰੀ (Kav-Keyari)

Question 7

ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦਿਉ।
“ਉਸ ਦੇਵ ਪੁਰੀ ਦਾ ਹਾਲ ਕਰੋ
ਟੁਕ ਗੋਲ ਸੁ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਲਈ
ਪਰ ਸੁਆਦ ਨਾ ਆਇਆ, ਸਿੱਟ ਦਈ
ਫਿਰ ਹੋਰ ਲਈ, ਟੁਕ ਸਿੱਟ ਦਈ”

(i) ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਰਾਂ ਕਿਹੜੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚੋਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।	[1½]
(ii) ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਸਬੰਧੀ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?	[3]

- (iii) ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਗੋਲਾਂ ਸੁਆਦ ਦਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀਆਂ? [3]
- (iv) ਕਵੀ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਕੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ? [5]

Question 8

‘ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ’ ਕਿਸ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ? ਅਤੇ ਰਣ ਭੂਮੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਖ ਆਪਣੇ ਖ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੋ: [12½]

Question 9

ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ‘ਤਾਜ ਮਹਲ’ ਕਾ ਵਿਖਾ ਕੀ ਹੈ? ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਸਾਰ ਆਪਣੇ ਖ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ? [12½]

ਮੜੀ ਦਾ ਦੀਵਾ (Mari Da Diva)

Question 10

ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦਿਓ।

“ਨੰਦੀ ਕੀ ਦੱਸੋ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਉਸ ਇਸੇ ਗੱਲ ਪਿਛੇ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਭਾਨੀ ਮਾਰ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਝੂਠ ਗੱਲ ਪਿਛੇ ਝੂਠ ਚੱਲਣ ਦਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਇਦ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੁਆਰਾ ਨਾ ਰਹਿੰਦਾ”।

- (i) ਨੰਦੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦਾ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਸੀ। [1½]
- (ii) ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਝੂਠ ਕਿਉਂ ਬੋਲਣਾ ਪਿਆ। [3]
- (iii) ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। [3]
- (iv) ਨੰਦੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ? [5]

Question 11

ਜਗਸੀਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਚਿਤਰਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਭਾਨੋ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ [12½]

Question 12

ਨਾਵਲ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਾਰਥਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪੇਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? [12½]

ਕਲ ਅੱਜ ਤੇ ਭਲਕ (Kal Ajj Te Bahalak)

Question 13

ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਘਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ:

ਲਾਜੋ ਜੀ ਹਾਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸੀ ਹੈ ਸਾਰੀ ਗੱਲ

(ਬਾਕੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਤਰ ਜਰਾ ਫਾਸਲੇ ਤੇ ਖੜੋ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ)

ਭਲਵਾਨ ਸੁਵਾਗਤ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਏ, ਮੰਚ ਉਤੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਮੰਤਰੀ ਲਾਗੇ ਬੈਠਣਾ ਹੈ।

- (i) ਲਾਜੋ ਤੋਂ ਜਰਾ ਫਾਸਲੇ ਤੇ ਖੜੋ ਪਾਤਰ ਕੌਣਕੌਣ ਹਨ? [1½]
- (ii) ਭਲਵਾਨ ਕਿਉਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਜੋ ਮੰਚ ਉਤੇ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਬੈਠੇ? [3]
- (iii) ਇਸ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਜੋ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਕਿਉਂ ਹੰਸਦੀ ਹੈ? [3]
- (iv) ਤੁਸੀਂ ਲਾਜੋ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? [5]

Question 14

ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿਚੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਘਟਨਾ ਕਿਹੜੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਖਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ [12½]
ਇਹ ਘਟਨਾ ਨਾਟਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਪੂਰਕ ਘਟਨਾ ਕਿਉਂ ਹੈ?

Question 15

‘ਕੱਲ ਅੱਜ ਤੇ ਭਲਕ’ ਦਾ ਅਰਥ ਇਸ ਨਾਟਕ ਦਾ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਪੱਖਟ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਨਾਟਕਕਾਰ ਆਪਣੇ [12½]
ਇਸਸਿਰਲੇਖ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਸੰਦੇਖ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦਲੀਲਾਂ ਸਹਿਤ
ਦਿਓ?